

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 16.04.2015

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2015/3012

Saksbehandler:
Marit Johanne Birkeland

Faglig tilrådning om catskiing

Miljødirektoratet vil frarå at det åpnes for catskiing i Norge, både ut fra hensyn til friluftsliv, naturmangfold og sikkerhet. Det vil ofte være sammenfall mellom områder og fjelltopper som er attraktive for catskiing og områder som er attraktive for andre turfolk. Stillhet, ro og urørt natur er viktige kvaliteter ved friluftslivet som blir negativt berørt. Etter Miljødirektoratets vurdering vil catskiing innebære økt risiko for skredulykker.

Dersom Klima- og miljødepartementet likevel vurderer at kommunene skal kunne etablere traseer for catskiing bør dette avgrenses til områder som ligger i nær tilknytning til etablerte alpinanlegg. Det bør settes krav til sikkerhet, og hensyn til naturmangfold og friluftsliv må ivaretas på tilsvarende måte som lovforslaget legger opp til når det gjelder etablering av snøskuterløyper.

De sikkerhetsmessige aspektene ved catskiing bør vurderes av myndigheter med kompetanse på snøskred og skredulykker, før eventuelle forslag til regelverksendringer utarbeides.

Klima- og miljødepartementet har i tildelingsbrevet for 2015 bedt Miljødirektoratet om en faglig tilrådning for, og eventuell lovbestemmelse som åpner for at kommunene kan fastsette traseer for catskiing. Uten at oppdraget er spesifisert nærmere legger Miljødirektoratet til grunn at departementet ønsker vår faglige vurdering av om det ut fra hensyn til naturmangfold og friluftsliv er hensiktsmessig å åpne for catskiing i Norge, og eventuelt hvordan dette kan skje på best mulig måte.

Hva er catskiing?

Det finnes sannsynligvis mange varianter av catskiing. Navnet catskiing kommer av at tråkkemaskiner blir kalt snowcat på engelsk. Hovedprinsippet i en slik aktivitet er å bli transportert ut i skogen eller høyt opp på fjellet med tråkkemaskin langs fastsatte traseer, for så å kunne stå på ski ned igjen for eksempel i urørt løssnø. Dette er en aktivitet som ser ut til å ha sitt utspring i Canada, og som der har vokst seg fram som et billigere alternativ til heliskiing (helikoptertransport

opp til fjelltopper for å stå på ski ned). Heliskiing og catskiing er i dag forbudt i Norge. Miljødirektoratet har derfor lite erfarings- og kunnskapsgrunnlag når det gjelder catskiing.

Catskiing innebærer transport med store tråkkemaskiner som kan ta med seg relativt store grupper med passasjerer. Maskinene etablerer gjerne «snøveier» opp til attraktive fjelltopper slik at skituristene kan stå på ski ned i urørt snø. Vi antar at maskinene vil gå jevnlig opp og ned langs disse «snøveiene». Selv om aktiviteten gjerne er knyttet til alpinanlegg legger Miljødirektoratet til grunn at vi med catskiing mener all transport av skiturister inn i fjellområder ved hjelp av tråkkemaskiner eller beltebiler, og der formålet er å stå på ski ned igjen.

Catskiing og forholdet til motorferdselloven

Aktiviteter som catskiing og heliskiing er regulert av Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag i likhet med annen motorisert ferdsel i utmark. Motorferdselloven § 3 angir et generelt forbud mot motorferdsel i utmark og vassdrag, men det følger videre at motorferdsel er tillatt når dette følger direkte av loven eller forskriften selv, eller av vedtak med hjemmel i lov eller forskrift.

Utgangspunktet da motorferdselloven kom i 1977 var at motorferdsel i utmark kan ha stor samfunnsnytte, men også medføre en miljømessig belastning i form av forstyrrelse av dyreliv, terrengskader og ikke minst konflikter med friluftslivet som ønsker stillhet, uberørthet og avkobling. Loven la derfor opp til å begrense motorferdselen til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi, og å begrense unødvendig kjøring, herunder fornøyleseskjøring.

Det finnes per i dag ingen direkte hjemmel som åpner for transport med motorkjøretøy av grupper av skiturister til fjelltopper, og heller ingen hjemmel for at kommunen kan gi tillatelse til slik persontransport. Slike aktiviteter faller utenfor den særskilte dispensasjonsbestemmelsen, gitt i § 6 i forskriften, som skal fange opp spesielle tilfeller. I veiledning til denne bestemmelsen er det gitt klare føringer for at det ikke kan gis dispensasjon til fornøyleseskjøring. Det er også presisert at aktiviteter som snørekjøring og snøscootersafari ikke er innenfor rammene av regelverket.

Miljødirektoratet er kjent med at enkelte interessegrupper ønsker å liberalisere loven. Departementet oversendte i november 2014 et lovforslag til Stortinget som åpner for at kommunene kan etablere løyper for fornøyleseskjøring med snøskuter. Slik kjøring har fram til nå vært forbudt, med unntak av i fastsatte løyper i Nord-Troms og Finnmark. Forslaget ligger nå til behandling i Stortinget.

En eventuell åpning for motorisert transport av skiturister vil representere innføring av et helt nytt formål i motorferdselloven, og der det åpnes for persontransport som tidligere ikke har vært tillatt.

Catskiing og hensynet til friluftsliv

Gjeldende friluftslivspolitikken legger til grunn at friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Friluftslivspolitikken legger hovedvekten på en kjerne av ikke konkurransepregede, ikke motoriserte fritidsaktiviteter som foregår på allment tilgjengelige naturpregede områder, jf. Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001).

Nordmenn er aktive friluftslivsutøvere og brukere av norsk natur. Undersøkelser viser at ni av ti oppgir at det å oppleve naturens stillhet og fred er viktige grunner for å gå tur og drive med andre

former for friluftsliv. Toppturer på ski er en populær aktivitet - både i Norge og i utlandet. Det er et økende salg av topptur- og randoneeutstyr, og også en god del tilbud om guidede turer flere steder i Norge. Norge markedsfører seg i stor grad med fjorder, fjell og muligheten for vakre naturopplevelser. Storslåtte landskap, urørt natur og stillhet er viktige kvaliteter i denne sammenheng. De negative konsekvensene av motorisert ferdsel i utmark er for friluftslivet knyttet til støy, men også til forhold som lukt og visuelt inntrykk.

Ofte vil det være sammenfall mellom områder og fjelltopper som er attraktive for catskiing og områder som er attraktive for andre turfolk. Transport av skikjørere ved hjelp av tråkkemaskiner kan etter Miljødirektoratets vurdering påvirke større områder, både i form av støy, men også som en forringelse av landskapet i form av godt synlige oppkjørte «snøveier» i ellers urørte fjellområder. En slik aktivitet kan forringe turopplevelsen for skigåere og skikjørere som søker stillhet og urørte områder. Det å kunne ta seg inn i områder og opp på fjelltopper som ikke er lett tilgjengelige for folk har ofte en verdi i seg selv i friluftslivssammenheng.

Risikoen for ulovlig kjøring vil trolig være mindre ved denne typen aktivitet sammenliknet med fornøyleskjøring med snøskuter, og det vil være forutsigbart hvor slik aktivitet skjer. Med bakgrunn i erfaringene med snøskuterløyper i Nord-Troms og Finnmark er det likevel grunn til å tro at det stadig vil være ønske om å utvide slike tilbud til flere traseer og områder.

Cat-skiing og hensynet til naturmangfold

Selv om det foreligger lite konkret kunnskap om hvilke effekter motorferdsel har på reproduksjon og overlevelse for enkeltarter i Norge, anser vi det viktig å se til den generelle kunnskapen om at forstyrrelser kan ha negative konsekvenser for dyr. Menneskelig aktivitet kan påvirke dyr negativt for eksempel ved at dyrene får mindre tid til matinntak da de stadig må flytte på seg, eller at hekking/ungling mislykkes, samtidig som de får økt energibehov på grunn av økt aktivitet. Dette kan medføre redusert reproduksjon og overlevelse.

Bruk av tråkkemaskiner eller beltebiler inn i fjellområdene innebærer i likhet med snøskutere en risiko for forstyrrelser inn i områder hvor arter i dag er skjermet, da rekkevidden blir lengre enn når folk beveger seg til fots eller på ski. Aktiviteten vil medføre flere mennesker inn i områder som ellers vil være vanskeligere tilgjengelig.

Cat-skiing og hensynet til sikkerhet

Hensynet til sikkerhet er av stor betydning ved aktiviteter som catskiing. Dette er en aktivitet som krever god kunnskap om snøforhold og snøskredfare. I perioden 2002 - 2015 har det omkommet 70 personer i snøskred i Norge¹. I tiårsperioden 2002/03 - 2012/13 var omlag 95 % av skredulykkene som medførte dødsfall knyttet til friluftsliv. De fleste dødsfall har skjedd i forbindelse med ski/brettkjøring i forbindelse med toppturer. Om lag en av fem dødsfall var knyttet til snøskuterbruk.

Miljødirektoratet mener det er grunn til å anta at en åpning for catskiing i Norge kan føre til økt risiko for skredulykker. Et slikt tilbud vil trolig kunne få flere uerfarne på ski i utfordrende terreng. Vi ser en utvikling med stadig flere snøskred, og med klimaendringene og med økende interesse for toppturer og løssnøkjøring, vil antall skredhendelser trolig øke. De sikkerhetsmessige aspektene ved

---

¹ <http://www.ngi.no/no/snoskred/Ulykker/>

en eventuell åpning for catskiing må vurderes av myndigheter med relevant kompetanse på snøskred og skredulykker, før en eventuell åpning for denne type aktivitet.

Miljødirektoratets vurdering og anbefaling

Det er usikkert hvilket omfang catskiing kan få i Norge dersom regelverket skulle åpne for slik aktivitet. Ut fra at aktiviteten innebærer å transportere grupper med personer opp på fjelltopper vil catskiing sannsynligvis innebære motorferdsel i områder som er uaktuelle for snøskuterløyper, jf. lovforslaget som åpner for etablering av snøskuterløyper. Åpning for motorferdsel i stadig flere områder vil medføre økt samlet belastning på naturmangfold og i forhold til konflikter med friluftslivet.

Etablering av catskiing vil innebære åpning for nok en motorisert aktivitet i norske fjell, og det er nærliggende å tro at det også vil komme spørsmål om andre typer persontransport i reiselivssammenheng, for eksempel bruk av beltevogn for å transportere grupper mennesker inn til bestemte mål i fjellheimen. Det er grunn til å tro at det også vil bli økt press på å åpne for heliskiing i Norge, og at argumentene for catskiing og heliskiing i stor grad vil være de samme.

Isolert sett er det ikke sikkert at det vil gi store konsekvenser for natur og friluftsliv om enkelte alpinanlegg får tillatelse til å etablere slike tilbud i avgrensede områder som står i nær tilknytning til alpinanlegget. Etablering av slike tilbud kan gi en positiv effekt med tanke på inntjening hos for eksempel reiselivsaktører. Vi mener likevel at dette er et tilbud for en avgrenset gruppe mennesker som ønsker å betale for å ta seg opp til fjelltopper med motorisert transport. Det faktum at en slik aktivitet for en avgrenset gruppe mennesker kan forringe naturopplevelsen for øvrige brukere av området vil etter direktoratets vurdering være i konflikt med friluftslivshensyn og de hensyn som motorferdselloven skal ivareta. Miljødirektoratet mener at den samlede samfunnsnyttens ved å åpne for et slikt tiltak ikke vil oppveie for ulemper for friluftslivet og mulig økte utgifter i forbindelse med ulykker.

Med bakgrunn i dette vil Miljødirektoratet fraråde at det at det åpnes for bruk av motorkjøretøy for slik persontransport. Stillhet og ro er kvaliteter som er viktige verdier for utøvere av friluftsliv og folk som søker naturopplevelse, og det er en viktig ressurs for blant annet naturbasert reiseliv.

Vi har likevel merket oss at det i Prop 35 L *Endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag mv.* er gitt en formulering om catskiing som gir inntrykk av at KLD vil sende et regelverk på høring som åpner for catskiing. Dersom det er tilfelle vil Miljødirektoratet anbefale at det settes kriterier som ivaretar hensynet til friluftsliv, naturmangfold og sikkerhet på best mulig måte.

Miljødirektoratet mener at en eventuell åpning for etablering av traseer for catskiing i så fall bør begrenses til avgrensede områder som står i nær tilknytning til etablerte alpinanlegg. En slik forutsetning vil kunne begrense aktiviteten til områder der det allerede er tilbud om alpine aktiviteter, og vil forhindre press på etablering av slike tilbud overalt hvor slik aktivitet kan være attraktiv. Det bør også stilles strenge krav til virksomheter som tilbyr slike aktiviteter ut fra hensynet til sikkerhet, samt skredfaglige vurderinger før etablering av traseer. Når det gjelder hensynet til naturmangfold og friluftsliv mener Miljødirektoratet at det bør settes tilsvarende kriterier og utredningskrav som ved etablering av snøskuterløyper, jf. lovforslaget som åpner for etablering av snøskuterløyper.

En eventuell tilrettelegging av slik aktivitet bør avklares gjennom arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Det vil si at kommuner som ønsker å etablere slike traseer må avsette disse i kommuneplanens arealdel eller gjennom reguleringsplan. Planleggingen vil da avklare ulike interesser. Det må i såfall etableres en hjemmel i motorferdselloven som åpner for motorferdsel i forbindelse med catskiing i traseer fastlagt i arealplan.

Oppsummering

Miljødirektoratet vil frarå at det åpnes for catskiing i Norge, både ut fra hensyn til naturmangfold, friluftsliv og sikkerhet. Det vil ofte være sammenfall mellom områder og fjelltopper som er attraktive for catskiing og områder som er attraktive for andre turfolk. Stillhet, ro og urørt natur er viktige kvaliteter ved friluftslivet som blir negativt berørt. Etter Miljødirektoratets vurdering vil catskiing innebære økt risiko for skredulykker.

Dersom departementet likevel ønsker å fremme et forslag som åpner for dette bør dette avgrenses til områder som ligger i nær tilknytning til etablerte alpinanlegg. Det bør settes krav til sikkerhet, og naturmangfold og friluftslivshensyn må ivaretas på tilsvarende måte som lovforslaget ligger opp til når det gjelder etablering av snøskuterløyper.

De sikkerhetsmessige aspektene ved catskiing bør vurderes av myndigheter med kompetanse på snøskred og skredulykker, før eventuelle forslag til regelverkendringer utarbeides.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Bjørn Bjørnstad
avdelingsdirektør

Trond Simensen
seksjonssjef